

Motion till riksdagen

1989/90:U617

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Den ekonomiska ordningen och miljöförstöringen
i världen

Hela världens ekonomi och miljö

Miljöförstörelsens globala natur

De hot som den globala miljöförstörelsen utgör har blivit allt tydligare. En ständigt tilltagande försämring av tillståndet i våra hav, i atmosfären och av den odlingsbara marken har kunnat följas genom flera decennier. Under den senaste tiden har även nya problem med ozonlagrets uttunning, det radioaktiva strålningsfältets ökning och uppvärmning genom drivhuseffekten blivit alltmer kända.

Det står klart att de flesta av dessa fenomen är uttryck för det mänskliga inflytandet på miljön. Det står också klart att människor måste ta ansvar för problemets lösning. Eftersom några av effekterna hotar livets överlevnad på jorden, eller i varje fall mänsklighetens överlevnad som sådan, framstår de halvhjärtade ansträngningar som hittills gjorts som patetiska och otillräckliga.

Historiska perspektiv

Även om effekterna av den destruktiva utvecklingen inte blivit tydliga förrän under vår generation, har utvecklingen fortgått i några hundra år, om inte längre.

Klarast kan detta förstås i fråga om energiutvinning, där varje förnybar energikälla underhålls av direkt solstrålning. Förbränning av biobränslen, vattenkraft, vindkraft och direkta solelement tillhör denna kategori. Det är viktigt att påpeka att dessa energikällor inte heller orsakar varaktiga förändringar i miljön.

Sedan omkring 300 år har man utvunnit energi genom att använda olika former av lagrad energi: kol, olja och atomkärnor har tappats på resurser som är ändliga till sin natur. Entropi-ökningen är hög i dessa fall och metoderna orsakar varaktiga förändringar i miljön. Ett starkt beroende av sådana energikällor kan inte vara grunden för en bärkraftig ekonomi, och ändå har vårt samhälle blivit nästan helt beroende av dem.

Exporten av miljöförstoring

En skenbar lösning på de tydliga problem som man nu söker inom olika industriländer innebär att lokalt, inom ett land eller inom en region, en bärkraftig ekonomi kan utvecklas på bekostnad av ökad miljöförstoring i andra länder. Effekten inträder när miljöförstörande odlingsmetoder förbjuds i ett land, men samtidigt import av så odlade produkter är tillåten. Den inträder också när råmaterial försäljes från ett u-land och den därav tillverkade produkten importerats tillbaks för att efter användning tillhöra avfallsberget i samma u-land.

Ekonomins variation i världen

Samtidigt som allt starkare ekonomier har byggts upp i USA, Japan och EG-länderna, har tredje världens beroende av industrivärlden blivit allt större. Processen har påskyndats genom att marknadsekonomins räntesystem är avpassat till en snabb utveckling med hög tillväxt, en situation helt annorlunda den i u-länderna, där den största tillväxten gäller folkmängd och behov.

Tesen att världens miljöproblem kan lösas med hjälp av ekonomisk tillväxt i industrivärlden måste granskas ur global synvinkel.

Hela världens ansvar

Kunskap om problemen

Det finns dessvärre stora brister i kunskapen om de globala problem som orsakas av miljöförstoring. Speciellt är dessas koppling till ekonomin delvis missförstådd, delvis dåligt känd. Generellt gäller att

- i fråga om symptomen är mycket känt
- i fråga om orsakerna är ganska mycket känt
- i fråga om lösningar är ganska litet känt.

Det viktigaste med den utredning som vi föreslår är att ge förslag till ökande av kunskapen på framför allt de två sista områdena.

Det står alldeles klart att lösningen måste sökas i förståelsen av de ekologiska sammanhangen snarare än i ny teknisk utveckling. Den teknisk-vetenskapliga kunskap som världen besitter i dag måste vara utgångspunkt och anses tillräcklig för att lösa problemen. Detta innebär inte att man säger nej till teknisk utveckling. Däremot får man inte skjuta problemen framför sig i hopp om att kommande teknik skall ge bekväma lösningar, när man finner att dagens teknik inte erbjuder sådana.

Effekterna av reformer och behovet av politisk samling

Det framstår som helt klart att varken Sverige eller något annat land ensamt kan lösa de problem som mänsklighetens destruktiva utveckling medfört. Kunskap är viktig, och en gemensam, internationell handlingsplan är en grundförutsättning för att arbetet skall kunna ge resultat.

Eftersom ett troligt resultat av en hållbar lösning blir att den materiella levnadsstandarden sänks för de flesta människor inom i-världen, är det ytterst viktigt att reformerna genomförs solidariskt såväl internationellt sett

som inom varje land. Det är också nödvändigt att kunskap om situationen blir väl spridd bland befolkningen i i-världen, så att förståelse finns för nödvändigheten av både solidariteten och åtgärderna.

Mot. 1989/90
U617

Vikten av en parlamentarisk utredning

En utredning som skall kunna föreslå en genomförbar handlingsplan på detta känsliga område måste ha parlamentarisk sammansättning eftersom ansvaret för handlingsplanens utförande måste delas. Det är till och med viktigt att utredningen når consensus i fråga om grundläggande förslag.

Syftet med utredningen bör vara att ange riktlinjer för

- kunskapsinsamling i fråga om miljöproblemens lösning
- spridning av information bland medborgarna
- en svensk handlingsplan
- en internationell handlingsplan.

Utredningen måste delges information från experter på humanekologi, internationell ekonomi, naturräkenskaper, internationell befolkningsutveckling och energiproduktion.

En målsättning bör vara att presentera utredningens resultat vid uppföljningen av miljöårskonferensen 1992.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk utredning om miljöproblemen m.m. tillsätts i enlighet med vad som i motionen framförts.

Stockholm den 23 januari 1990

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Lars Norberg (mp)

Carl Frick (mp)

Kaj Nilsson (mp)

Kjell Dahlström (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Krister Skånberg (mp)

Kent Lundgren (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)